

Azərbaycan Respublikasının
Mediyanın İnkişafı Agentliyi

İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi

Aynurə Penahqızı

İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzi və BP şirkətinin birgə təşkilatçılığı ilə "Rəqəmsallaşma: Enerji sektoru təmsilində çağırışlar və imkanlar" mövzusunda onlayn formatda tədbir keçirilib.

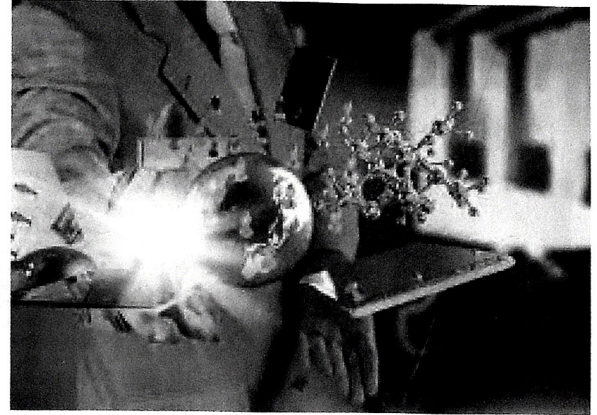
Tədbirdə çıxış edən İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov dünyada rəqəmsallaşma sahəsində baş verən dəyişikliklərin İqtisadiyyata təsirlərini qeyd edib, Azərbaycanda rəqəmsal ekosistemin inkişafı istiqamətində görülən işləri diqqətə çatdırıb. Vurğulanıb ki, müəssisələrdə rəqəmsal amaliyyat modellərinin sürətli tətbiqi, blokçeyn və əşyaların interneti, süni intellekt və maşın öyrənməsinin daha geniş istifadəsi, məlumat-əsaslı biznesin və idarəetmənin inkişaf etdirilməsi və digər bu kimi trendlər dünyada olduğu kimi, ölkəmizdə də aktualdır. Bu baxımdan Azərbaycanda rəqəmsal İqtisadiyyatın inkişafı üçün müvafiq addımlar atılır. Baş, rəqəmsal İqtisadiyyatın üstünlükləri nələrdir?

Mövzu ilə bağlı "Şərq"ə açıqlama verən İqtisadçı-ekspert Elmir Səfərlili

deyib ki, qloballaşma erasında informasiya texnologiyaları ölkələrin İqtisadiyyatına da keçid edib. O vurğulayıb ki, informasiya texnologiyalarının inkişafı, yeni İqtisadi model olan Kiberiqtisadiyyat və kiberbiznesin yaradılmasını məcburi hala gətirib: "Azərbaycan daxil, bütün ölkələr artıq bu istiqamətdə ciddi addımlar atır və kiberbizneslərin, kiberiqtisadiyyatın yaradılması üçün zəruri fundamental strategiyalar ortaya qoyur. Artıq bir sıra dövlət və özəl müəssisələrdə xüsusi lisenziyalı program təminatından istifadə edilir. Bu isə rəqəmsal İqtisadiyyata transformasiyada fundamental və əsas məsələ hesab olunur ki, müəyyən qədər də olsa biz bunun öhdəsindən gələ bilmişik. İkinci önəmli mövzu neft İqtisadiyyatından elm, texnologiyaya və süni intellekt İqtisadiyyatına keçid prosesiylə bağlıdır. Rəqəmsal transformasiya üzrə hökumət strategiyasının hazırlanması da bu prosesin sürətlənməsinə xüsusi təkan verəcək. Bu isə eyni zamanda təbii resurslardan asılılığı azaldacaq, innovativ texnoloji və maddi idarəçilik əsasında dayanıqlı inkişafa səbəb olacaqdır. Adıca, bu gün müəyyən dərəcədə ölkə səviyyəsində tətbiq edilən elektron ticarəti, elektron informasiya emalı istifadəçisi, elektron maliyyə və vergi sistemini, elektron hökumət sistemini, elektron bankçılıq və sığortachılıq sistemini düşünün. Görün nə qədər effektiv, rahat, optimal bir yoldur. Təbii ki, biz əgər kiberiqtisadiyyat və kiberbiznes modelinə keçid etməyi hədəfləmişikse, kibertəhlükəsizlik strategiyalarımızı da formalaşdırmalıyıq. Bu kimi hallarda biz bütün baş verəcək problemləri göz önündə tutmalıyıq və problem baş vermədən dövlət səviyyəsində xüsusi kibermühafizə və təhlükəsizlik məsələləri həll olunmalı, daim gündəmdə saxlanılmalı və bunlar üçün müəyyən altyapı qanunları, fundamental baza qanunları hazırlanma-

lıdır. Digər tərəfdən iki ilə yaxındır bitməklə bilməyən pandemiya şərtlərindən asılı olaraq bir çox özəl və dövlət qurumları artıq elektronlaşdırılmış xüsusi həllər vasitəsilə fəaliyyət göstərirdi. Məsələn, bir çox ticarət obyektləri fiziki olaraq fəaliyyət göstərə bilmədiyi üçün onlayn tətbiqlərini yaratmağa başladı. Və insanların bu xidmətlərdən istifadə sayı artdırıldı".

E.Səfərlili əlavə edib ki, alış-veriş mərkəzləri, geyim mağazaları, restoranlar, hətta apteklər belə onlayn tətbiqlər vasitəsilə fəaliyyətini durdurmadan sürdürmə imkanı qazanıb: "Ümumiyyətlə, onlayn tətbiqlər vasitəsilə fəaliyyətin bir çox müsbət tərəfləri mövcuddur. İlkin olaraq, ticarət obyektləri ilə yanaşı daşıma xidməti göstərən şirkətlər, müxtəlif texnologiyalar şirkətləri və digər əlaqəli fiziki və hüquqi şəxslər də fəaliyyət göstərirlər. Bu isə müəyyən

Azərbaycan rəqəmsal İqtisadiyyatı inkişaf etdirəcək

"Əgər kiberiqtisadiyyat və kiberbiznes modelinə keçid etməyi hədəfləmişikse, kibertəhlükəsizlik strategiyalarımızı da formalaşdırmalıyıq"

qədər də olsa pandemiya dövründə istidamin formalaşması deməkdir. Digər tərəfdən müəyyən müddət sonra insanlar onlayn alış-veriş xidmətlərinə daha çox üz tutacağı üçün bu proses sürətləndi. Məsələn, 15 il əvvəl insanlar kommunal xərcləri bankla və ya poçtla ödəyirdilərse, indi demək olar, əhəlinin əksəriyyəti kommunal xərcləri onlayn tətbiqlər vasitəsilə ödəyir. Ticarət də belədir. İstər qi-

da, istər geyim, istərsə də digər alış-veriş sahələri üzrə onlayn proqramlar və tətbiqlərin formalaşması gələcəkdə hər kəsin rahat bir şəkildə, heç bir yere getmədən alış-veriş etməsinə zəruri hala gətirəcək. Təbii ki, burada diqqət olunacaq xüsusi məqamlar mövcuddur. Belə ki, bu tip onlayn tətbiqlərin həyata keçirilməsi üçün dövlət tərəfindən xüsusi olaraq informasiya texnologiyaları sahəsində

güclü fundamental baza formalaşmalıdır. Eləcə də onlayn alış-verişin aparılması, onlayn ödəmələrin həyata keçirilməsi üçün onlayn bank sistemlərinin fəaliyyəti artırılmalıdır. Digər tərəfdən, onlayn fəaliyyət göstərən yeni start-uplara dövlət tərəfindən xüsusi güzəştli kreditlər və ya investisiyalar ayrılmalı, müəyyən vergi və s. ödəmələrdə xüsusi güzəştlər tətbiq edilməlidir".